

COLORS

la revista antiracista Publicació mensual de SOS Racisme Catalunya / tardor 2011 / 3€

S.O.S. RACISME

OPINIÓ Criden per veure si ens faran callar. David Fernández
ENTREVISTA Teun Van Dijk

CRÈDITS

Coordinació:

Jose Peñín

Redacció de continguts:

Alba Cuevas, Jose Peñín,
Jordi Panyella, Mar Carrera,
Montse Sòria

Col·laboradors:

David Fernández,
Teun Van Dijk

Fotografies:

Ignasi Torrent,
Manel Clemente i arxiu
de SOS Racisme

Disseny i maquetació:

El Tinter, SAL (empresa
certificada EMAS)

Agraïm a totes les persones,
associacions i entitats la seva
col·laboració per fer possible
aquesta revista.

Està prohibida la reproducció total o parcial d'aquesta revista, en qualsevol format o suport, sense l'autorització de SOS Racisme.

Edita:

S.O.S. RACISME

c/ Hospital, 49 Principal
08001 Barcelona
sosracisme@sosracisme.org
www.sosracisme.org

@SOSRacis

SOS Racisme Catalunya

El paper d'aquesta revista és 100% reciclat, és a dir, procedeix de la recuperació i reciclatge de paper usat, fet que significa un estalvi d'energia, aigua i fusta, així com una emissió més baixa de substàncies contaminants als rius i a l'atmosfera. A més, és un paper certificat FSC® que garanteix una gestió responsable dels recursos forestals i de la tracta de paper reciclat postconsum.

No abandoneu aquesta revista, feu-la córrer i així estarà a l'abast d'altres persones. En cas de llençar-la, feu-ho al contenidor blau de reciclatge de paper.

EDITORIAL

El racisme és un sistema de dominació, que es fonamenta en la no consideració de l'altre com a un igual, per raons vinculades a l'origen ètnic o nacional, el color de la pell i les pràctiques ètniques, culturals o religioses. Aquest posicionament de superioritat justifica el tracte desigual, la discriminació, la vexació i l'agressió a l'altre. Hi ha molts factors i elements que consoliden el racisme, però ens centrarem en les paraules. No podem obviar que paraules i fets s'interrelacionen, i en aquest cas tenim una recent actualitat que lamentablement ens recorda que el discurs racista o discurs de l'odi pot tenir les seves pitjors conseqüències; que el racisme mata. A Catalunya fa uns anys que assistim, consternades, a un canvi en les formes de qui fa política, que deixant de banda la ètica i la responsabilitat social ha creuat una barrera fins ara infranquejable. Les persones, especialment les que pertanyen a minories ètniques, són peces del joc electoral. Discursos que anys enrere eren inas-

sumibles i eren objecte de crítica i denúncia per la majoria de la població, actualment passen desapercebuts en les millors situacions, i lamentablement, aplaudits en altres. Què és el que està succeint? Entre altres elements que intervenen, no prioritzar la lluita contra el racisme i per la igualtat de drets, sumat a una concepció utilitarista de les persones immigrades, juntament amb el context de crisi econòmica i social, ha fet esdevenir les minories ètniques o culturals en un boc expiatori ideal en el que canalitzar les inquietuds i les pors del moment que vivim. Vivim un augment i una acceptació de les idees pròpies de l'extrema dreta -ja no tant extremes perquè en gran part són acceptades. El racisme s'ha colat en la retòrica política catalana, i això suposa un retrocés molt greu en la consolidació d'una democràcia i és incompatible amb la construcció d'un espai on viure i conviure, en la construcció d'una societat justa, igualitària i mestissa. ■

SUMARI

DENÚNCIA/3

"Hi ha massa immigrants. Agafa els teus fills i torna al teu país"

REPORTATGE/4, 5 i 6

Els nius de la xenofòbia: influències i contradiccions

OPINA/7

Criden per veure si ens faran callar

ENTREVISTA/8

Entrevista a Teun Van Dijk

ACTUA/9

INFORMA/10 i 11

L'antiracisme en pantalla

"Hi ha massa immigrants. Agafa els teus fills i torna al teu país"

El racisme dels discursos polítics es transforma en discriminacions en l'accés als serveis, un fet diari que es dona en molts àmbits bàsics

Laura no pot portar les seves filles a l'escola

Només traslladar-se a Barcelona, Laura* fa la preinscripció de les seves filles al Consorci d'Educació per obtenir plaça escolar pel curs vinent. Però mentrestant decideix avançar la gestió i trucar a les escoles escollides per informar-se. A una escola concertada del barri de Sants li confirmen que hi ha places i hi va aquella mateixa tarda per fer la preinscripció. Però quan arriba li diuen que ja està ple. Així que decideix esperar a la resolució del Consorci.

Un mes més tard s'assabenta que a la mateixa escola fan Casal d'Estiu; consulta per Internet com apuntar-s'hi i veu que hi ha places lliures, truca per telèfon i li confirmen, així que de nou va a l'escola amb les nenes per fer el tràmit. I un cop més, quan arriba i la veuen li diuen que les places s'han acabat. La dona, indignada i convençuda que el vel musulmà que duu té un paper important en la resposta de l'escola, decideix denunciar-ho. À Després de parlar amb la Direcció de l'escola, el cas està pendent de resolució per part de l'Oficina d'Escolarització del Consorci, on s'ha adreçat l'expedient.

Lorena no vol discriminar els treballadors immigrants

Lorena*, que treballa a l'Ajuntament de Sant Feliu de Guíxols, detecta que el Servei d'Ocupació Municipal segueix un protocol discriminatori i decideix informar-nos: el servei recull a les seves fitxes de treball les preferències de les empreses en qüestió d'ètnia. Això els permet seleccionar els candidats no per les seves aptituds professionals, sinó pel seu origen. Com a prova, la treballadora ens va enviar captures de pantalla on es veia perfectament el camp de "nacionalitat" i anotacions com "immigrants no" o "només catalans i llatinoamericans".

À Després d'un any de gestions i de reunir-nos amb el servei en qüestió, l'Ajuntament es va comprometre a modificar el protocol d'actuació intern i la seva actitud vers les empreses amb criteris de selecció discriminatoris.

"Agafa els teus fills i torna al teu país"

L'Aida* té 30 anys i és mare soltera de 2 fills de 10 anys nascuts a l'Estat Espanyol, el seu marit la va abandonar i ella va anar-se'n del Marroc quan estava embarassada. Viu sola a l'Hospitalet de Llobregat i actualment no té feina i no sap llegir ni escriure.

Es va dirigir a serveis socials per assessorar-se sobre ajuts escolars pel seus fills, però l'assistenta li va dir que no podia ajudar-la perquè no tenia papers. Així que l'Aida s'envà al Marroc per aconseguir el divorci i el permís de residència. Aleshores l'assistenta diu que ha d'estar empadronada, i l'Aida s'empadrona al municipi on viu. Però l'assistenta no "pot" ajudar-la perquè diu que tot i tenir el divorci necessita la guàrdia custodia dels seus fills, i l'Aida està esperant que el jutge li concedeixi el document.

Mentrestant ella i els seus fills continuen patint necessitats, així que es dirigeix de nou a serveis socials per preguntar si pot sol·licitar una ajuda per l'escolarització. L'assistenta es riu d'ella, li tira els papers i li etziba "Aquí ja hi ha molts immigrants. No hi ha treball ni ajudes. Agafa els teus fill i torna al teu país".

À El cas està pendent de judici contra la funcionaria de serveis socials per mala praxis i negar una prestació per raó d'origen.

Quan empadronar-se és un malson

Empadronar-se és una obligació per a totes les persones que resideixen en un municipi, i està regulat des de les administracions estatals. Tot i així, hi ha Ajuntaments, com el de Breda, que cometen irregularitats. En aquest cas, l'administració gironina exigeix a les persones immigrades que es vulguin empadronar un requisit especial: a més de la documentació habitual, han de presentar un permís signat pel propietari del pis. Un tràmit que dificulta el procés només a les persones d'origen estranger. À L'Ajuntament de Breda no només no ha rectificat el criteri discriminatori sinó que l'ha inclòs a la seva ordenan-

En dia a dia es veu clarament com el discurs discriminatori, difós especialment des de la classe política, afecta en l'accés i el funcionament dels serveis públics, molts d'ells de primera necessitat. Malauradament, aquest accés en desigualtat de condicions afecta a la vida diària de moltes persones afectant als seus drets bàsics. El més preocupant, però, és que administracions que haurien de lluitar per acabar amb el racisme i assegurar l'equitat i la igualtat, assumeixen aquestes actituds com a vàlides i fan més profunda aquesta discriminació. És important acabar amb aquesta interiorització de l'estigmatització, i reivindicar la igualtat de drets i oportunitats.

ça municipal de manera que restringeix a tothom un dret que només pot establir-se per llei estatal. El Síndic de Greuges ha confirmat la irregularitat de la norma i ha ordenat la seva rectificació. ■

* S'han utilitzat noms propis ficticis per preservar la identitat de les víctimes.

SAiD rep el suport de:

Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social
i Família

Ajuntament de Barcelona

Les narracions es basen en casos reals gestionats per SOS Racisme Catalunya. Des del 1992 atenem a les víctimes de racisme i xenofòbia, donant-les una resolució adequada a casos de discriminació, agressió o conflictes entre persones, en un servei personalitzat i únic a Catalunya. **Servei d'Atenció i Denúncies per a les Víctimes de Racisme i Xenofòbia:** 93 412 60 12; denuncia@sosracisme.org

Els nius de la xenofòbia: influències i contradiccions

Repassem l'impacte local de les tesis i polítiques racistes als partits catalans

Mar Carrera
Montse Sòria
Jose Peñín

"Les darreres eleccions municipals van dibuixar un escenari preocupant per l'augment del vot a candidatures amb discurs racista"

El 1992, Jordi Pujol, aleshores president de la Generalitat, va dir durant un acte públic que Catalunya era un país "una mica gitano". Fa uns mesos, Felip Puig, Conseller d'Interior del mateix govern, va manifestar en una entrevista a la ràdio que "hi ha nacionalitats amb tendència a delinquir".

Davant el primer fet, hi va haver una rectificació i disculpes gairebé immediates, i fins i tot una voluntat manifesta de desterrar expressions racistes com aquella del nostre llenguatge. En el cas recent, no només no hi ha hagut cap disculpa ni rectificació, sinó que la resposta social davant aquest discurs obertament racista ha estat gairebé inexistent. Què ha canviat en aquests 20 anys per trobar reaccions tan diferents?

L'escenari sociopolític i econòmic ha canviat de la mà d'una crisi econòmica i financera que ha esclatat com a conseqüència del capitalisme ferotge. Si bé les polítiques neoliberals fa dècades que impregnen les pràctiques dels nostres governs, els paquets d'austeritat i privatitzacions estan omplint les notícies dels diaris. L'aprimament de l'Estat de benestar, i per tant, una menor cobertura social estan col·laborant en l'augment de les desigualtats socials. Tots els partits polítics han legitimat aquesta lògica capitalista supeditant-se a les ordres dels grans poders corporatius econòmics. **Quan els números no surten, les persones que ocupen les posicions més dèbils en la nostra societat són les que es veuen molt més afectades.** La població immigrada n'és un exemple.

L'escassetat de recursos, les males gestions i els interessos conservadors de privatitzar els serveis públics generen conflicte en la població que veu afectat el seu accés als recursos. El discurs racista de culpabilització de la població immigrada ha desembarcat de manera clara en el plànol de la política institucional. És molt més fàcil identificar la immigració com el problema de tot quan aquesta malauradament es situa en els barris més pobres i obté les feines més precàries. Mentrestant, certs partits

polítics treuen rèdit d'aquesta situació mostrant una irresponsabilitat pública tan clara com greu.

Les darreres eleccions municipals de maig del 2011 van dibuixar un escenari preocupant, tot confirmant que alguns arguments llançats des del populisme semblen connectar amb una part de la ciutadania. L'augment del vot a candidatures amb discurs xenòfob i racista va donar l'alcaldia de Badalona al Partit Popular, va augmentar els regidors del mateix partit a Barcelona i, de manera destacada, va multiplicar per 4 els regidors de Plataforma x Catalunya en tot el país. La formació xenòfoba, liderada per Josep Anglada, va rebre més de 65.000 vots, que es tradueixen en l'entrada de PxC als plens de ciutats importants com ara l'Hospitalet, Santa Coloma de Gramenet, i representació a Mataró, Manresa, Sant Boi o Salt. A Vic, el bressol d'Anglada, la plataforma es manté, i alhora s'introdueix a poblacions com ara Taradell, Torelló o Manlleu. En total, 67 regidors.

La dreta extrema guanya a l'extrema dreta

Analitzant els resultats de les municipals, es veu clar que on el PP ha tingut un discurs més extrem i dur contra la immigració, PxC ha obtingut els seus pitjors resultats. L'exemple més il·lustratiu és Badalona, on el líder del PP, Xavier García Albiol, va aconseguir l'alcaldia després d'anys de presentar un missatge anti-immigració que l'ha conduït fins a un procés judicial per instigació a l'odi i injúries contra col·lectius, a més de contínues crítiques de les entitats socials locals i catalanes. Es pot afirmar doncs, que **allà on la dreta s'ha tornat més extrema, no hi ha vots per l'extrema dreta.**

El discurs socialista, en perill d'extinció

Dins del Partit Socialista de Catalunya, Manel Bustos, alcalde de Sabadell, i sobretot Àngel Ros, alcalde de Lleida, destaquen pel seu discurs de "mà dura" contra la immigració. I precisament són dos dels pocs feus socialistes que es van salvar dels mals resultats electorals del

Pintada al barri del Carmel

2011. Com afirma el polític de la UB, Josep Maria Reniu, els partits que tenen un discurs dur sobre la immigració o unes “línies vermelles” delimitades, no deixen espai per opcions obertament xenòfobes.

Tot i que no es pot confirmar un trasvassament directe de vots entre el partit obrer i la plataforma xenòfoba, Joan Antón Mellón, catedràtic de Ciència Política de la Universitat de Barcelona, considera que en els casos en que això s’ha produït s’ha tractat d’un “vot protesta”, fet que s’ha donat especialment a les poblacions del Baix Llobregat. En tot cas, davant la pèrdua de vots i el creixement del discurs racista, molts polítics han decidit modificar la seva estratègia. L’Hospitalet de Llobregat és una de les alcaldies que els socialistes han conservat de l’anomenat “cinturó vermell”. Però la política municipal, que sempre havia destacat pel seu caire social i discurs integrador, va començar a fer un gir cap al conservadurisme i el discurs de deures i obligacions cap a la població immigrada, ja abans de les eleccions. L’alcaldessa Núria Marín va ser una de les impulsores de la petició al govern es-

tatal que els permisos de residència per arrelament estiguessin condicionats per informes municipals sobre civisme. La polèmica proposta també va ser secundada per l’aleshores alcaldessa de Salt, Iolanda Pineda, exemple d’un gir cap al discurs més dur atenent la pressió social i política existent al municipi –amb el 45% de població immigrada i l’amenaça de l’extrema dreta.

En canvi, el nou alcalde del municipi gironí, ha portat a l’ajuntament un discurs molt diferent al precedent. Jaume Torramadé, de Convergència i Unió, ha complert amb les seves promeses electorals i ha presentat propostes tan racistes com legalment impossibles, com ara la distribució de població segons la seva nacionalitat entre els municipis, fixant quotes màximes de població immigrada. Hospitalet de Llobregat i Salt han vist com l’extrema dreta obtenia un creixement significatiu en les darreres eleccions i PxC aconseguia entrar al ple amb 2 i 3 regidors respectivament.

De la ignorància a l’assimilació

Un altre posicionament molt comú davant el creixement del discurs de l’odi

ha estat ignorar-lo però sense vertebrar un discurs alternatiu constructiu i convincent, el que ha fet fracassar partits polítics en pugnes com la del PSC i el PP a Badalona, o CiU i PxC a Vic.

Al municipi osonenc, on va néixer l’agrupació racista, no es va combatre PxC durant molt temps, mentre anava sumant adeptes. Però arribat un punt l’alcalde d’Unió, Josep Maria Vila d’Abadal, va intentar frenar l’oposició racista assumint les seves tesis, i condicionant-hi la política local. Va iniciar 2010 amb la mediàtica i polèmica mesura de negació de l’empadronament a persones immigrades en situació irregular; i recentment ell i altres regidors de CiU a Vic, van votar a favor d’una moció de PxC per negar el dret a vot als ciutadans marro-

“Allà on la dreta s’ha tornat més extrema, no hi ha vots per l’extrema dreta”

quins. Així en la seva estratègia política, **ha passat d'ignorar la plataforma racista a assumir el seu discurs i, finalment, donar-hi suport.**

Posicionaments com aquests donen més legitimitat al discurs racista, que no només ha aconseguit un espai institucional dins dels òrgans de govern, si no que ha passat a ser reproduït també per altres partits. Noemí Ayguasena, de Iniciativa per Catalunya el Verds (ICV) de Mataró, explicava que amb l'entrada de PxC a l'ajuntament s'ha institucionalitzat un discurs que abans no estava present. "Això també fa que es normalitzi perquè tenen més presència mediàtica i tenen uns missatges que es repeteixen molt més públicament que abans", es lamentava. La formació xenòfoba té 3 regidors al municipi i el PP ha radicalitzat el seu discurs anti-immigració.

Aïllament com a solució?

Xavier Casals, doctor d'Història per la UB, mantenia en una entrevista amb *El País* que mentre aquests partits estan a l'oposició no paren de créixer -com a exemple tenim el que ha passat a Alemanya-. I especialment en moments com l'actual "quan els ajuntaments no tenen diners per fer polítiques socials".

Aquesta tesi posa en dubte l'opció del "cordó sanitari", que suposa l'aliança de tots els partits per aïllar una formació concreta. En aquest sentit, ICV de Mataró expressava la intenció de signar un pacte per la convivència deixant fora PxC i "demostrar que la majoria de població no vol aquesta formació", una iniciativa compartida per molts partits d'esquerra. Un cas molt més extrem és el del municipi de El Vendrell, on després de les eleccions locals es van unir per formar govern el PSC, CiU, PP i Junts pel Vendrell (coalició entre ERC i Reagrupament), deixant a l'oposició a PxC amb 5 regidors.

Desenmascarant l'odi

Ara bé, l'opció que ha pres el Vendrell tindrà èxit? Escèptic amb l'estratègia del "cordó sanitari", Joan Antón Mellón afirma que "la tècnica de l'avestruç" no funciona, per fer front als partits populistes i racistes cal interactuar amb ells als plens municipals. "Cal desenmascarar les seves propostes, atendre als veïns i fer molta pedagogia", precisa. Anant més enllà, hi ha veus que argumenten que cedir el govern als xenòfobs els faria perdre el seu electorat, doncs s'evidenciaria que les seves propostes són inviàbles i fora de la llei. Tal i com va passar a França als anys '90 amb alguns alcaldes del Front Nacional. Però, cal pagar aquest preu?

"Fets recents demostren que discurs i violència sovint van de la mà i això carrega de responsabilitat les paraules de partits i de polítics"

Altres opcions per aturar el discurs de l'odi en la política posen el punt de mira en els altres partits, que no només tenen la responsabilitat de combatre les propostes racistes amb un discurs fort i coherent, sinó que, segons explica Mellón, també han de denunciar públicament a aquells partits que es deixin influir per les tesis xenòfobes. Aquest compromís d'autocontrol dins la classe política també s'hauria de tras-

lladar al si dels partits. La diversitat d'opinions individuals s'acostuma a utilitzar per excusar declaracions racistes o sortides de to, obviant la disciplina de partit tant respectada en altres contextos. L'exemple paradigmàtic és Josep Antoni Duran i Lleida, un dels líders de CiU, amb les seves "perles" racistes que ningú contraresta dins de la coalició. En la darrera, el polític va acusar els nens i nenes d'origen immigrant de "fer retrocedir" el nivell de l'alumnat autòcton.

Discursos que maten

El Tribunal Europeu de Drets Humans va sentenciar "**La incitació a l'odi no requereix necessàriament la crida a un acte de violència o un acte delictiu**" i va destacar la perillositat que representen per les societats democràtiques els discursos polítics que es basen en prejudicis religiosos, ètnics o culturals. Podem considerar que la materialització més greu i recent d'aquest risc són en els assassinats d'Oslo del passat juliol, en els que un home amb vinculacions amb partits d'extrema dreta i un odi manifest cap als musulmans va assassinar 93 persones, simpatitzants del Partit Laborista noruec.

A Badalona, el passat mes d'octubre, un home va apunyalat un altre després de mantenir una forta discussió en un bar. El Canal 3/24 informava que segons testimonis els homes van començar a discutir sobre la retirada de fonts i bancs al seu municipi, que només uns dies abans l'alcalde popular havia realitzat justificant-se en l'ús incívic que segons ell en feien els veïns immigrants. Una versió encara per confirmar. Aquests dos exemples d'Oslo i el de Badalona, tot i la distància física i simbòlica que mantenen, són clars i permeten recordar que discurs i violència sovint s'alien i van de la mà. Conseqüentment, **això carrega de responsabilitat els missatges de partits i les paraules de polítics; també polítics com en Pujol d'aleshores i com en Puig d'ara.** ■

Mobilització antiracista a les eleccions municipals 2011

Criden per veure si ens faran callar

La memòria antiracista com antídoto

David Fernández

És massa real que en la *realpolitik* el racisme el posa el color del diner. Sovintegen alguns gabinets electorals que ja calculen les probabilitats a l'alça d'una mercadotecnia del vot amb tic i toc d'estirabot xenòfob. Concorren periòdicament responsables polítics, creadors d'opinió i pontificadors ideològics que destil·len l'ombra allargada de la sospita infundada. L'ombra injusta que alimenta i projecta i arrela en qualsevol racisme. Certifiquem-ho: lluny d'una cultura política democràtica i compartida, el racisme cotitza. El racisme, la ideologia que més vulnera l'article primer de la Declaració Univeral dels Drets Humans: que totes i tots naixem lliures i iguals. Racisme. Abonat maldestrament pels temps de crisi perllongada, la gran excusa de la seguretat i l'explotació barroera de la por al diferent irromp sempre en campanya. Govern de la por, deia Maquiavel: fabricar falsos enemics, manufacturar estigmes malparits, inventar dimonis imbatibles per inexistent i tapar tot el que volen tapar, que no és pas poc. Tàctica estratègica que s'escuda en la terrible covardia d'afirmar que la culpa és sempre dels altres. Metonímia de l'estigma: tots a la foguera. Ens ho diu Duran i Lleida, el mateix que se'n va a Guinea a fotografiar-se amb un criminal com Teodoro Obiang o que tira de veta metonímica enfotent-se del tòpic sobre el jornalero andalús. No hi ha valentia per denunciar el dictador o criticar els terratinents feudals, com la Duquesa de

"La immigració és el cap de turc, el boc expiatori i el sac de boxa. Ben paradoxal en un país construït en base a l'agregació d'onades migratòries"

Alba. Ho diu també Felip Puig, maldestrament, quan sosté públicament que "hi ha col·lectius de procedència determinada que s'organitzen en clans per delinquir". Parla de la banca? No pas. Clar que el tuff del discurs racista no deixa mai d'olorar a fetor classista. Sempre va ser així. Mirada atàvica contra els de baix que ve covant-se fa dècades. Alguns es creuen, impunement, que, en política, escopir contra els sectors més vulnerats, més vulnerables i més vulnerabilitzables és gratuït. El tensor racista de l'actual crisi ho demostra: la immigració és el cap de turc, el boc expiatori i el sac de boxa que rep tots els cops i tots els pals. Ben paradoxal en un país construït en base a l'agregació reixida d'onades migratòries en aquesta terra de cruïlles. Fa mal de veure; cou i dol; però, si es grata, cau tot sol. Sovint qui més crida contra el fet migratori és sovint qui mai ha provat de dir-li 'bon dia'. Que és el gest, quasi originari, constituent i constitutiu de tota convivència.

Des d'una memòria adolorida, cal fitar en perspectiva històrica: la qüestió és dolorosament irresponsable. Tragidramàtica. Insostenible i infundada. Sobretot quan la catalanofòbia forma part tan indèstriable de la cultura política espanyola. I no hi ha pitjor esclavitud ni pitjor ceguera que la del perseguit que esdevé perseguidor. Que imita qui el menysprea i revifa la cadena jeràrquica de l'odi. Més encara quan la lliço dels nostres avis i àvies respecte el feixisme va ser una i ben diàfana: que el discurs anava penetrant i escolant-se no sé sabia com i que després ningú mai sabia on havia començat tot.

Per això la memòria opera com antídoto indefugible i aixopluc imprescindible. Rebobinem a l'hemeroteca antològica del disbarat xenòfob: de boca petita o pel boc gros. De Marta Ferrusola –i el president Artur Mas donant-li la raó aleshores-, al recentment traspassat Heribert Barrera –ull viu, les seves polèmiques declaracions no van ser en calent, sino en llibre imprès- a l'eslògan simplista 'A Catalunya no hi cap tothom'

que va popularitzar Duran i Lleida, la culpabilització d'una immigració plural, obligada a restar muda, creix. Sentim parlar molt –i malament- de la immigració, però qui mai en parla és... la pròpia immigració. Proscrita dels mitjans, ni parla públicament, perquè no se la deixa, ni pot expressar-se políticament, perquè se li nega el dret a vot, certificant l'apartheid electoral i l'aïllament polític gens encobert on sobreviuen. Què fàcil escopir sobre el feble.

L'auge de la dreta populista a tota la UE, de base xenòfoba i obsessió islamofòbica, ja és un fet. La PxC liderada pel franquista Anglada és la prova més epidèrmica, no la més fonda, a casa nostra. Després passa que passar de les paraules al fets, de la mirada atàvica al program, va d'un pam. Mentrestant tutinitzem l'empresonament de la migració pobre, obrim CIES a tota la UE, electrifiquen Ceuta i Melilla; fem de l'estret de Gibraltar la fossa comuna més gran de la Mediterrània. Des del final de la dictadura, de Lucrecia a Guillem Agulló, 80 crims de motivació racista i feixista o homòfoba.

Filem ben prim, doncs, en aquesta campanya. No deixem passar ni cinc grams de paraules de discriminació i absurditat racista, d'oportunisme electoral xenòfob, d'atiament de l'odi perquè esdevingui vot. No ho oblidem: la tolerància amb la intolerància, escrivia Arthur Schintzler, és el pitjor crim. Pitjor que la pròpia intolerància. Fèrtil memòria antiracista, a aquest país el que li calen són Rosa Parks i Joe Slovos i John Browns. I també Angelas Davis i Malcolms X i Luther Kings, que ens segueixin dient allò dit mil cops: que mai el problema rau en una minoria que produeix odi. Sino en la majoria que ho consenteix. En tu i en mi i en nosaltres. ■

"La honestedat que defensen alguns polítics és per legitimar el racisme"

Entrevista a Teun Van Dijk

Teun Van Dijk és professor a la Universitat Pompeu Fabra (UPF) especialitzat en l'anàlisi del discurs, especialment el racista. L'interès per l'àmbit social i la relació amb la població immigrada va sorgir viatjant, i tot i que va iniciar la seva carrera a Holanda, on va nèixer, ha treballat a països de Llatino Amèrica i actualment, a Catalunya. Des de fa dos anys, forma part activa del Consell Assessor de SOS Racisme Catalunya.

Ens podries fer una definició del que consideres racisme?

La definició és difícil perquè les disciplines que necessites per parlar del racisme són diverses: les ciències socials, culturals, antropologia, sociologia... De manera pràctica dic que és un sistema de dominació ètnica que té a veure amb qüestions de descendència, origen, llengua, cultura i l'aparença física. El racisme no es basa en dades objectives, es construeix al cap i es basa pràctiques socials discriminatòries com prejudicis, estereotips i ideologies. Avui en dia el racisme oficial és majoritàriament cultural –conflictes amb les mesquites, el burka, etc-, ja que sembla més legítim discriminar per un fet que pots escollir, no com el color de la pell que et ve donat.

Qui practica el racisme i qui el representa?

Una persona no neix racista. El racisme s'aprèn generalment dels discursos públics: televisió, diaris, llibres, família, polítics... Però quasi totes les persones d'un grup dominant poden ocasionalment practicar o participar del sistema de dominació, per això prefereixo parlar de pràctiques discriminatòries o racistes i no sobre persones racistes, perquè si no acabes dividint la societat entre gent bona i gent dolenta. El sistema és molt més subtil. No es basa només formes extremes, sinó també formes quotidianes subtils, per això m'interessa molt més el discurs dominant dels partits, dels nostres partits, els diaris, universitats, llibres de text, etc. Així es produeix i es reproduïx el racisme, no només per l'extrema dreta.

"Si des de la política es perpetua el racisme, és perquè els interessa i en treuen benefici"

Per què aquestes elits polítiques condemnen tan rotundament el discurs d'extrema dreta, i en canvi, perpetuen el racisme?

Bàsicament perquè és del seu interès i en treuen profit. El racisme beneficia a les classes dominants. Molts polítics utilitzen el discurs de "nosaltres som bons perquè defensem el nostre poble, la nostra gent". Es mostren com a herois nacionalistes i mostren "els altres" com a éssers diferents amb els que no compartim res. És molt important l'ús del llenguatge que hi fa referència. Com arriben? No venen en vaixell ni en avió, arriben en "onades" o "avalanches". Una metàfora significativa perquè la gent té por a ofegar-se sota la immigració.

S'ha dit durant molt de temps que el racisme explícit és "políticament incorrecte" i "mal vist", però això està canviant. Ha afectat en aquest canvi l'aparició i l'èxit de partits d'extrema dreta?

Sí. És un fet que no passa només a Catalunya o a Espanya sinó a tota Europa. Fa gairebé 20 anys, el partit socialista

holandès va iniciar un discurs sobre immigració que anomenaven "honest". Aquesta idea de la honestedat, que sembla un valor positiu, és bàsicament una legitimació de ser racistes. I això mateix està passant aquí ara. I quan a qualsevol país hi ha una pressió cada cop més gran de les dretes de captar vots mitjançant la culpabilització de l'immigrant, els partits dominants imitaran aquests mateix tipus de discurs. El que fan és simplement reproduir el sistema, amb un interès purament polític: de captar vots o no perdre'ls.

Com podem canviar aquesta dinàmica?

S'ha de lluitar contra el racisme des del nivell més baix, al carrer, però també des de dalt: amb els que decideixen a qui es contracta, què es publica als mitjans de comunicació, amb els diputats, professors, etc. Cal contactar amb les elits perquè tenen repercussió, però d'altra banda esdevenir agent del canvi, al barri, al carrer, a la televisió i al Parlament. L'antiracisme, com el racisme, també s'ha d'aprendre; i per aconseguir-ho s'ha de repetir constantment. ■

Joves d'arreu treballen contra el racisme a Sants

El passat 12 de novembre es va celebrar la sisena edició del Laboratori Antiracista, SOS Racisme, amb el Secretariat d'Entitats de Sants, Hostafrancs i La Bordeta, va aconseguir reunir dos-cents joves de diferents orígens per fomentar la lluita contra el racisme i promoure un concepte de ciutadania que asseguri la igualtat de drets i d'oportunitats.

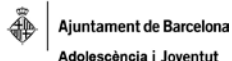
Aquesta edició es va centrar en la construcció de la pròpia identitat. Un fet rellevant en la etapa de la joventut, especialment quan es barregen factors d'origen i diferències culturals o religioses amb decisions personals i de futur.

Sis joves catalans amb famílies d'orígens diferents van compartir la seva història vital, fent referència a com han construït la seva identitat, per després donar pas al petit debat en grups amb tots els participants. Els joves van defensar la positivitat de compartir diferents cultures, fet que et fa "més tolerant i flexible per entendre millor la gent". En Karanmod, un dels participants, català amb pare d'origen gambià, va sentenciar: **"L'única identitat amb la qual m'identifico és la d'èsser humà"**.

La jornada va incloure també una interessant sessió de teatre-fòrum, dirigit per l'associació Forn de Teatre Pa'tothom. I un combinat de cultures populars i de noves tendències: els gegants murcians dels Geganters de Sants van dansar amb els capgrossos Panchito i Lupita, de l'associació cultural Mexcat; els Castellans de Sants ens van ensenyar a construir castells; i el ritme dels integrants del grup Emetis, Joves Comunicació i Diversitat i el breakdance de Feel Euphoric, del Casal per l'Acció Social als Barris, Casal Atlas, van tancar la sessió de "Tasta la Cultura". ■

Laboratori Antiracista compta amb el suport de:

Joves amb identitats, en plural

"D'on ets?". "De Vic". "Sí, ja, però d'on ets en realitat?" La Laila sap que el seu interlocutor no s'accontentarà amb la resposta llarga, la complexa, la que defineix millor la seva identitat plural fruit de les incorporacions d'haver crescut en la cultura catalana i haver mantingut trets de la seva cultura d'origen. "De Marroc, vaig arribar als 8 anys aquí". "Ah, d'acord!".

La Laila és una de les joves que han participat al Diàleg - debat "Identitats", celebrat el 12 de novembre al Casinet d'Hostafrancs de Barcelona, dins del marc del Laboratori Antiracista. Juntament amb la Laila, en Faheem Zia, el primer advocat format a l'Estat espanyol d'origen paquistanès i l'economista del Perú, Walter Valderrama, són joves que van arribar de petits a Catalunya i que van explicar, durant el debat, de quina forma això els ha condicionat. En un altre estadi trobem el cas de la Patricia Porteros, en Karanmod i la Gabriela Amugu, que directament van néixer a Catalunya, tot i els seus ascendents africans que descriuen amb orgull.

El Diàleg "Identitats" va servir precisament per fer aflorar els avantatges i inconvenients d'aquesta pluralitat en la identitat. Si bé és cert que aquests joves poden patir discriminacions per part d'individus que no tolerin la diversitat cultural, o bé poden sentir-se que la seva identitat està sent qüestionada pels debats sobre la immigració, alhora disposen d'un capital cultural molt important que els permet desenvolupar habilitats per conviure en contextos i amb codis culturals i lingüístics diferents. ■

"Tots venen a delinquir!"

La vinculació de delinqüència a un grup social concret és una barreja periollosa. Les conseqüències socials i polítiques van molt més enllà de la criminalització, ja que dona peu a la discriminació del col·lectiu i fins i tot la vulneració dels seus drets. En els darrers temps aquest concepte ha estat lligat a la població immigrada, fins al punt que el binomi *delinqüència - immigració* és present al carrer, i al discurs polític i institucional. I és una mostra més de la normalització del racisme a diferents àmbits de la nostra societat. Per tal de frenar els tòpics i estereotips que posen en perill la convivència, cal desmuntar-los. Per aquest motiu volem profunditzar en aquest binomi amb els diferents actors que ens podem ajudar a entendre perquè es diu, qui ho diu, i, el més important, què hi ha de cert en aquesta afirmació.

Per fer-ho hem convidat a participar a Gonzalo Escobar, jurista i membre de SOS Racisme; Cristina Fernández, de l'Observatori del Sistema Penal i Drets Humans de la UB; Lola Vallès, de l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya del Departament d'Interior; i José María Benito Celador, Inspector del Cuerpo Nacional de Policía i responsable de Comunicació del Sindicat Unificat de Policia.

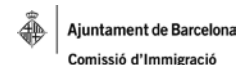
Què: Diàlegs Antiracistes "Tots venen a delinquir!" Qui ho diu? Per què? Què hi ha de cert?

Quan: dimecres 30 de novembre a les 19h

On: Ateneu Rebel. Carrer Font Honrada, 32-34. Poble Sec, Barcelona

Preu: entrada gratuïta. ■

Identitats compta amb el suport de:

Diàlegs Antiracistes compta amb el suport de:

Uneix-te i fes més forta la lluita contra el racisme

L'antiracisme ha de ser més fort que mai. Hi ha moltes maneres de sumar-te a la lluita:

Collabora activament en l'activitat de SOS Racisme com activista. Informa't de les sessions informatives per a nous voluntaris a organitzacio@sosracisme.org

Les aportacions econòmiques dels nostres socis i sòcies ens ajuden a tirar endavant la nostra independència. Amb només 5€ al mes tu també pots fer-ho. Truca al 93 301 05 97, omple el formulari a www.sosracisme.org/colabora/socis.php o envia aquesta butlleta a c. Hospital, 49 Ppal 08001 Barcelona

El discurs polític racista davant la justícia

Els darrers mesos hem viscut dos processos judicials contra polítics catalans que han assumit el discurs de l'odi com a eina per aconseguir vots. Xavier Garcia Albiol (PPC) i Josep Anglada (PxC) han estat denunciats pels delictes d'instigació a l'odi i injúries contra col·lectius; en ambdós casos SOS Racisme Catalunya hem actuat com acusació, amb l'objectiu de lluitar contra l'impunitat del discurs racista.

A principis de setembre en Xavier García Albiol, actual alcalde de Badalona, va declarar davant la jutgessa imputat per la querella que varem interposar contra ell des de SOS Racisme i la Federació d'Associacions Gitanes de Catalunya (FAGIC).

Els fets van succeir el mes d'abril del 2010, quan acompanyat per la presidenta del PPC i altres membres del partit, van repartir fulletons que els veïns d'origen gitano-romanès i delinqüència; i per les afirmacions racistes que va declarar a diferents mitjans, com que els gitano-romanesos "són una plaga". En la seva declaració davant la jutgessa va acceptar algun "excés verbal", que va intentar justificar. Estem encara a l'espera de la decisió judicial de seguir endavant el judici. El 18 de novembre es va emetre la sentència del judici contra Josep Anglada i Juan Carlos Fuentes, president i secretari de PxC respectivament. L'acusació estava formada per l'entitat Veus Diverses, de Vic; SOS Racisme, com acusació popular; i el Servei de Delictes d'Odi de Fiscalia de Barcelona. Els fets denunciats van succeir el 2007, dies abans de les eleccions municipals, quan varen difondre per Vic uns díptics que menyspreaven el col·lectiu marroquí.

La sentència final va absoldre Anglada considerant que no estava demostrada la seva responsabilitat sobre els fets, però va condemnar el seu sequaç a un any i sis mesos de presó, pagament d'una multa i la inhabilitació de sufragi passiu. Tot i el resultat agre dolç, celebrem que ha estat la primera sentència per delictes d'odi a un polític i que es considerin aquests fets com a delictes. ■

Les conseqüències d'un estiu que crema

Aquest ha estat un dels estius més calents dels darrers anys, a nivell social i polític. Intentem resumir els fets esdevinguts:

- **El Govern català augmenta el període de residència necessari per accedir a les ajudes familiars i l'accés a la Sanitat.** Davant l'escandalosa gestió del PIRMI, el conseller Mena acusa la població magrebina d'abús i estigmatitza les persones que perceben l'ajuda. Justícia modifica la gestió de la immigració a les presons, prioritzant la seva expulsió i negant-se a destinar-hi recursos de reinserció. El conseller d'Interior afirma que "hi ha nacionalitats amb més tendència a delinquir".

- **PxC convoca una manifestació a Salt contra la construcció d'una mesquita** -que Interior va prohibir- i la ciutadania es manifesta en contra del racisme. Però l'Ajuntament de Salt aprova en un ple extraordinari no obrir més espais de culte al municipi, i dies després la Generalitat anuncia una nova Llei de Culte que posa en perill el dret al culte.

- **El Govern estatal, amb el suport del PP, decideix reformar la Constitució,** sense consultar la ciutadania i posant en greu perill el futur de l'Estat del Benestar. Milers de ciutadans i ciutadanes es mobilitzen per mostrar el seu rebuig sota el lema #jovullvotar. ■

El racisme mata*

A finals de juliol ens va glaçar la sang les notícies sobre un atemptat a Oslo perpetrat per un home d'extrema dreta, en el que van morir gairebé cent persones, la majoria joves que estaven en un campament de les Juventuts Laboristes del partit noruec.

Des de SOS Racisme Catalunya condemnem l'assassinat, sense poder obviar la relació amb l'augment del vot racista i xenòfob a Europa, el que es tradueix en 37 eurodiputats d'extrema dreta al Parlament Europeu, a més de la presència a diferents governs locals i la normalització del discurs racista.

Els lamentables successos de Noruega ens obliquen a estar alerta de les nefastes conseqüències que pot tenir no lluitar de manera ferma i contundent contra la ideologia de l'odi vers el diferent. Un discurs que condueix a la violència cap a l'altre. Per aquest motiu des de SOS Racisme considerem imprescindible la implicació dels partits tradicionalment democràtics, que exclouin les formacions racistes i xenòfobes; enfortir la lluita legal contra la impunitat del discurs de l'odi, reformulant l'article 510 del Codi Penal espanyol; el compromís dels polítics i líders d'opinió en no difondre els tòpics i estereotips contra la població immigrada i promoure campanyes de sensibilització en favor de la societat diversa. ■

* Extracte del comunicat emès per SOS Racisme en motiu dels fets, que podeu llegir a la pàgina web de l'entitat.

Observatori contra el discurs polític racista

Davant l'augment del discurs de l'odi a la nostra societat, especialment a l'àmbit polític, hem engegat una acció per tal de fer-hi front de manera activa i enfortir el nostre contradiscurs. Mitjançant l'**Observatori del discurs racista**, estem creant una xarxa d'entitats i de persones de tot el territori català per tal d'estar atentes a les accions i paraules dels regidors/es o candidats/es racistes i estar alerta de totes les propostes i mocions que vulnerin els drets de les persones i la llei.

Actualment la xarxa la formem més de 25 persones i/o entitats, que es varen reunir el passat mes d'octubre en una primera trobada d'observadors i observadores. Els discursos localitzats seran la base de treball d'un equip d'anàlisi del discurs racista dirigit pel professor de la UPF, Teun Van Dijk. I una comissió jurídica, formada per membres de SOS Racisme, ens ajudarà a detectar aquelles accions il·legals i decidir accions a emprendre.

La participació i implicació de les persones participants és imprescindible pel bon funcionament de la iniciativa. La xarxa d'observadors i observadores anirà creixent, i si voleu formar-hi part, podeu escriure a observatoripoliticaracista@gmail.com ■

Iniciativa de "Ponts territorials":

 Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social
i Família

L'antiracisme en pantalla

Des de que ara fa una any vam iniciar el format audiovisual dels Mistos electorals en motiu de les eleccions al Parlament de Catalunya, vam entendre que era un format amb el que podríem mantenir la contundència del missatge i ampliar la força del discurs. Amb aquest desig neix la Televisió Antiracista, una eina que buscarà audiovisualitzar la tasca de SOS Racisme.

Amb els *Mistos electorals*, que denunciem els discurs racista, xenòfob i les mentides en campanya electoral, preteníem oferir arguments a l'antiracisme, i influir en el vot de les persones per a que cap vot arribés a les candidatures racistes. Ens vam adonar, però, que aquest discurs no només l'hem de transmetre en campanya electoral, sinó tot l'any.

Per aquesta raó i per a experimentar la nostra capacitat audiovisual, vam decidir preparar tres reportatges per als mesos de novembre i desembre del 2011, i gener del 2012. La idea marc és que "el racisme mata", com diu l'escriptor Mathew Tree. El racisme mata quan un individu s'arma i assassina a joves que es troben a una illa de Noruega; el racisme mata quan la policia executa redades ètniques, dispara, i després pregunta (Londres, França); i el racisme mata quan priva la llibertat a persones que han comès una falta administrativa com no disposar dels documents regularitzats. El primer reportatge el dedicarem a la política migratòria dels darrers 16 anys a l'Estat

espanyol. El segon a l'extrema dreta a l'Estat espanyol i a Europa. I el tercer a la retallada de drets.

Totes les produccions de la Televisió Antiracista s'emetran per internet i s'oferiran a les cadenes catalanes i estatals, però amb especial èmfasi amb Latele.cat, un projecte de televisió comunitària per i des dels moviments socials. Parafraçant una de les seves proclames, us convidem a apagar el sofà i a encendre l'antiracisme en pantalla. ■

La ciutadania oblidada

A eleccions generals, celebrades el 20 de novembre, 4 milions i mig de persones no van poder exercir el seu dret a vot. Són els veïns i veïnes que no tenen nacionalitat espanyola i que pateixen la prohibició legal per votar a les eleccions generals o autonòmiques. Només les persones originàries dels països amb acord de reciprocitat amb l'Estat Espanyol que compleixin els requisits legals pertinents (temps de residència legal, etc.) poden votar a les eleccions municipals. Tot i així, als darrers comicis van representar poc més de l'1% del cens electoral, tot i que les persones immigrades són el 12,2% de la població espanyola.

Des de la Federació Estatal de SOS Racisme entenem que el dret a vot és imprescindible per la integració a la nostra societat, i que aquest dret s'ha d'estendre també al sufragi passiu i acollir tots els processos electorals*.

La fita d'aconseguir drets polítics per les persones immigrades es veu malmesa amb atacs a la democràcia com el que van protagonitzar PxC i CiU fa només uns mesos. La plataforma racista va presentar una moció a l'Ajuntament de Vic per prohibir que les persones marroquines obtinguin el dret a vot, en cas que el govern tirés endavant les negociacions de reciprocitat amb el Marroc. 3 regidors de CiU, entre ells l'alcalde, Vila d'Abadal, van donar el seu suport a la moció que no va ser aprovada. ■

*Podeu llegir el manifest complet a www.sosracisme.org

Contra l'absolució dels neonazis

L'abril del 2011 el Tribunal Suprem va absoldre els 4 acusats pel cas de la Llibreria Kalki, que prèviament havien estat condemnats per un delictes continuat de difusió d'idees genocides i d'associació il·lícita per l'Audiència Provincial de Barcelona. La sentència del Suprem significa un atac directe a la dignitat de les víctimes del nazisme. En aquesta s'argumenta que la conducta provada constituïa la difusió d'idees favorables al règim nazi i la justificació del genocidi, però que aquests fets no eren delictius, doncs no suposen una provocació o incitació directa a la discriminació, a l'odi o la violència contra grups o associacions.

És un perill que davant l'augment del discurs de l'odi i la violència, els tribunals espanyols "no segueixin la jurisprudència del Tribunal Europeu de Drets Humans", molt sever amb els que difonen l'odi cap a col·lectius i posen en perill els drets fonamentals i humans.

Exigim una legislació que protegeixi a tots els ciutadans, i que l'actuació de la justícia sigui clara i contundent, i que garanteixi el respecte envers els drets humans, els valors democràtics, les llibertats públiques i la dignitat de les víctimes del nazisme.

Amical de Mathausen i SOS Racisme us demanem la vostra adhesió al manifest a www.sosracisme.org ■

Per fer possible aquest projecte de comunicació i que continuï creixent, subscriu-te i rebràs la revista **COLORS** a casa teva.

12€ Subscripció 1 any
(3 revistes + enviament postal)
20€ subscripció solidària 1 any
(3 revistes + enviament + donació)

Dades:

Nom i cognoms:

Adreça:

Localitat i CP:

Telèfon:

Mail:

Data naixement (opcional):

Forma de pagament:

Domiciliació Bancària. Autoritzo el càrrec al meu compte dels rebuts que emetrà anualment SOS Racisme Catalunya.

Nom i cognoms del titular

Nif/NIE

Nº compte

Signatura

Ingrés o transferència al número de compte 2100-0711-35-0200020099 de La Caixa. (No oblidis indicar el teu nom al ingrés i enviar un correu amb les teves dades a sosracisme@sosracisme.org)

Per qualsevol dubte, truca al 93 301 05 97
Envia aquesta butlleta a c. Hospital, 49
Ppal 08001 Barcelona

Laboratori Antiracista 2011